

Ami az esernyő alatt van

Európának néhány hatalmas fegyvergyára van. E gyárak és tulajdonosaik fontosságát ma már a gyerek is tudja. Egyik legismertebb ilyen vállalat a francia Schneider-Creusot Konzern. A múlt év december végén az „Union Européenne“, társaság, a Schneider-Creuzot európai érdekeltségeinek képviselője jelentette, hogy Schneider a birtokában levő csehországi Skoda-művek részvényeit cladja egy cseh pénzesoprtnak. A vételár 350 millió frank volt.

A Skoda-művek Európa legnagyobb fegyvergyárai közé tartozik. Az utóbbi időben részt vett az európai piac felosztásában a francia Schneiderrel, az angol Wickers-el és a német Kruppal együtt. A Skoda-művek jelentősége tehát igen nagy.

Október 9-én, a szudéta-vidék elfoglalása után nyolc nappal a német nehézipar jelentette, hogy Krupp belép a Skoda-művek igazgatóságába. Ezekben a napokban a „Financial Times“ angol lap azt írta, hogy az egész vállalat Krupp kezébe megy át, ami a párisi tőzsdén semmiféle izgalmat nem okozott.

Az „Union Européenne“ ténylegesen már 1936 óta nem ellenőrzi a Skoda-műveket. A birtokában levő részvényt mennyiség jó részét egy cseh pénzesoprt vette meg és így elvesztette döntő befolyását.

A vevők akkor az Angol-Csehszlovák bank és a Prágai Hitelbank voltak, most is ez a csoport vette meg az „Union Européenne“-től a Skoda részvényeket és most ő ellenőrzi az üzemet.

Az Angol-Csehszlovák bank tulajdonképpen nem más, mint a hatalmas angol Internacional Bank egyik fiókja, melynek igazgatóságában a német von Neurath együtt ül sir Otto Neimeyerrel, az Angol Bank igazgatójával és sir H. T. Lawrence-al, a Wickers-művek elnökével.

Angol pénzügyekről van tehát szó. Ezenkívül ugyanaz az Angol-csehszlovák Bank a Zivnostenska Bankkal együtt ellenőrzése alá vette a Skoda-művek fiókját, a brünni fegyvergyárat, amelynek birtokában a „Bren“-féle kézi-gépfegyver rajzai vannak, ami az angol hadsereg felszereléséhez tartozik.

A Skoda-művek üzleteiben részt vesz Krupp is, Wickers is. A háború kitörésének veszélye nem gátolta az üzletet, sőt, mondhatnók elősegítette.

De nem is az a fontos, hogy vajjon Wickers és Krupp társak-e, vagy hogy Krupp Wickers firmája alatt lép fel. A fontosabb kérdés az, hogy ki fizeti meg Schneider-Creuzotnak a 350 millió frank vételárát. Berlin? Alig hihető. Prága viszont már március 15-ike előtt teljesen kimerült.

Némelyek e kérdésre (még március 15-ike előtt) a következőképpen okoskodtak: Anglia és Franciaország Csehszlovákiának 16 millió fontos kölcsönt ígértek. Eszerint a kölcsön Franciaországra eső részének nem is kellene elhagyni az országot: elégséges volna egy egyszerű bankművelet és Schneiderékot kifizetnék francia pénzzel. Ezeknek a kilátásoknak következménye az volt, hogy az „Union Européenne“ részvényeinek tőzsde-árfolyama,

mely München előtt 375 frank volt, ez év februárjában 998 frank-ra ugrott. Az utóbbi időben ilyen óriási ugrást egyetlen érték-papír sem ért el. Hiába, München jó üzletet jelentett néhány franciának is.

A „Sentinelle“ című svájci lap írja: Chamberlain az „I. G. Farben“ (a legnagyobb német vegyipari vállalat) egyik főrezsvényese. Gazdasági tanácsadója D'Arcy Cooper, az „Unilever“ tröszt igazgatósági tagja a három Schicht testvérrel együtt, akik közismert nacionálszocialisták és Henlein bankárai. Az „Unilever“ tröszt a világ margarin termelésének 75 és szappan termelésének 80%-át tartja kezében és 400 gyárral rendelkezik . . .

A szudéta vidék bekebelezése után Csehország vegyiparának legnagyobb része német kezekbe került és az ottani vállalatokat beolvastották az „I. G. Farben“-be. Elképzelhetjük, hogy Chamberlain Münchenben első sorban nem a békét akarta megmenteni.

Az esernyős békebajnok vagyonának tekintélyes részét a birminghami „Nettleford and Chamberlain“ vasöntődék képezik. Ez az üzem szoros kapcsolatban van a másik konzervatív vezér, Baldwin fémpipari vállalatával, a „Baldwin Ltd“-vel.

1920 óta Chamberlain a „Birmingham Small Arms Co“ és „Elliot Metall Co“ társaságok igazgatósági tagja. Ezek a vállalatok az „Imperial Chemical Industries“ vegyipari tröszt-höz tartoznak.

A „Berner Tagwacht“ e. szintén svájci lap írja, hogy napjaink bámult hőse, a ravaszul rászédett és becsapott, jámbor öregúr 1932 óta a „Wickers Armstrong and Co“ (a világ egyik legnagyobb fegyvergyára) 11 ezer és a már említett „Imperial Chemical Industries“ 12 ezer részvényének boldog birtokosa. Az utóbbi öszszeköttetései az európai vegyipari trösztökkel közismertek: Franciaországban „Kuhlman“ (a „Lazard Freres“ bankon át, melynek Bonnet miniszterségéig ügyvédje volt), Belgiumban a „Solway“ tröszt, Olaszországban a „Montecatini“ (kapcsolatok Mussolini-Ciano családdal) és Németországban az I. G. Farben.

A „New-York Times“ (Nyujork tájmsz) londoni tudósítója jelenti, hogy tavaly az öt legnagyobb angol bank sokmilliós kölcsönrel segítette ki a megszorult fővezért, Francisco Francot. A kölcsönüzletet a konzervatív párthoz közelálló „Kleinworth Sons and Co“ bonyolította le.

Ha mindezt tudjuk, hihetünk-e az angol miniszterelnöknek? És eddigi tettei alapján vajjon nem benne kell-e látnunk legnagyobb akadályát a békét egyedül biztosító, a fékevesztett tengelyt megzabolázó, szabadság és függetlenség védő blokk megalakulásának?

Hajdú Vilmos

.....

Mindent a háborúért. Sem luxus-, sem értelmezési cikkeket nem szabad külföldről behozni, csupán a háborúhoz szükséges dolgokat szabad vásárolni (Darré. Német földművelési miniszter)